

УДК 793.31 (519)

Василь ЧУБА,
професор кафедри
музичного мистецтва і хореографії
Херсонського державного університету

ОСОБЛИВОСТІ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КУЛЬТУРИ КОРЕЙЦІВ

В статті розглядаються характерні риси корейського танцювального мистецтва, простежується його розвиток від XIII до XXI ст., визначаються види танців та їх лексичні особливості, наводяться відомі імена корейських танцівників.

Ключові слова: Корея, танцювальні традиції, танцювальні рухи, шаманський танець, сільський танець, придворний танець, сучасні напрямки.

В статье рассматриваются характерные черты корейского танцевального искусства, прослеживается его развитие от XIII до XXI в., определяются виды танцев и их лексические особенности, приводятся известные имена корейских танцоров.

Ключевые слова: Корея, танцевальные традиции, танцевальные движения, шаманский танец, сельский танец, придворный танец, современные направления.

The article deals with the characteristics of Korean dance, traced its development from the XIII century to XXI century, determined types of dances and their lexical features are well-known names of Korean dancers.

Keywords: Korea, dance traditions, dance moves, shamanic dance, country dance, court dance, modern lines.

Постановка проблеми. Сучасні теоретики і практики народно-сценічного танцю особливу увагу приділяють витокам, розвитку, лексичним особливостям українського народного танцю. І це є правильним з огляду на сучасні політично-економічні умови, що вимагають більше уваги саме приділити національному вихованню особистості. Однак не слід забувати про багатонаціональний склад нашої держави. Поряд з українцями на її території проживають понад 130 різних етносів, що складає більше 20% населення України [1].

Політика нашої держави відносно розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій, а також культури, мовної та релігійної самобутності усіх корінних народів і національних меншин закріплена в Конституції й законах України і ґрунтується на засадах політики суверенної держави, яка формує міжкультурний діалог на основі принципів де-

мократичного врядування, толерантності та взаємної поваги у стосунках людей різної етнічної приналежності.

Однією з національних меншин, що мешкає на території південної України, є корейська. Корейський народ має самобутню традиційну культуру, яка не дуже добре висвічується в українських виданнях.

Аналіз наукових досліджень. Про Корейську народно-демократичну республіку пише Большов І. В., розглядаючи історичні аспекти її розвитку, Холодович А.А. розкриває самобутність корейської класичної поезії, корейський театр досліджували Сон Хі АН та Т.Ткаченко, в сучасному журналі «Кореана» можна зустріти статті Пак Чуйна, письменника Чхве Тхевона, головного редактора музично-артистичного журналу «Кексу» Чан Гван'йоль, танцювального критика Пак Чонгчжуна, музичного критика Чан Ільбом, професора фа-

культету традиційної культури жіночого університету Сукмьонг Сон Хечжин, танцювального критика Мун Ерьон та ін. в своїх статтях вони проводять екскурс в традиційне корейське музичне та танцювальне мистецтво, розглядають їх розвиток та сучасні тенденції. Культура корейців (архітектура, живопис, музика, танець, театр) описана в 3-тій частині підручника «Художня культура світу» під редакцією Н.Є. Миропольської, Е.В. Белкіної, Л.М. Масол, О.І. Оніщенко, Н.В. Владимірової. Корейська служба інформації надає цифри і факти історичного та культурного розвитку Республіки Корея.

При всьому тому, тема корейського мистецтва та її розвитку на території України в сучасних корейських діаспорах недостатньо досліджена. Саме темі розвитку музично-хореографічної культури Кореї присвячена дана стаття.

Метою статті є дослідження особливостей хореографічного мистецтва корейців.

Історія хореографічного мистецтва Кореї налічує кілька тисячоліть, упродовж яких викристалізувалися його унікальні риси, що увібрали в себе світоглядні уявлення, своєрідну ментальність корейців. Танці поділяються на шість видів: шаманські, буддійські, конфуціанські, придворні, народні, танці в масках. Уже у XIII ст. корейці мали придворний балет з детально регламентованими рухами; подекуди у виставах брали участь водночас до двохсот танцівників. У XV ст. король Сечжон присвятив дослідженню жанрів музики і танцю спеціальний трактат.

Танцювальні традиції корейців цінувалися в усьому світі, адже хореографія в них завжди була високорозвиненою. Характерними хореографічними особливостями корейських танців, спрямованих на пошук та відображення гармонії Всесвіту, є стриманість, величність і плавність рухів (без розривів, кутих ліній) переважно верхньої частини тіла людини – рук, плечей, – адже на противагу західним виконавцям, корейські артисти концентрують енергію саме в тулубі. Ще кілька характерних елементів – крок з п'яти на носок, поворот на п'ятах, легка вібрація корпусом (намагання танцюристів передати свій екстаз глядачам), шанобливі поклони.

Танці простого народу, шаманські та сільські, в яких виконавці відтворюють основні елементи і рухи танцю, та імпровізують, використовуючи їх за основу, користуються в наш час найбільшою популярністю. Шаман, або мундан на корейській, – ланка, що пов'язує людей та духів, виконував ритуальні танці, заспокоюючи духів померлих або прохаючи послати вдачу живим. Такий же цікавий своїми витонченими рухами та граціозними позами шаманський танець Сальпхури. Ці танці дуже ритмічні та емоційно насичені [3, с. 131].

Багато із сільських танців також відчули вплив шаманських обрядів. У відповідності до місячного календаря їх звичайно виконують два рази на рік. Під пісні та ритми квенгварі танцівники то здіймаються в повітря, то присідають до землі. Популярним також є народний танець в масках тхальчхум – поєднання танцю з театральною дією. Тхальчхум висміює знать в черзі комічних дій, героями яких є шамани, розпусні монахи, дурні аристократи, подружжя, що постійно свариться та інші. Обличчя танцівників сховані масками. Щоб краще виразити історії власних персонажів, танцівники то присідають в глибоке пліє, то здіймаються над сценою у стрибках, використовуючи різноманітні рухи головою. Цей танець, що зародився ще за доби «трьох держав», згодом набув поширення в Японії, сприявши розвитку її театрального мистецтва. Корейські маски й дотепер зберігаються як священна реліквія в одному з японських храмів.

Хоча раніше ці танці-вистави виконувалися в маленьких селищах, зараз їх можна зустріти в сучасних концертних залах. Корейські хореографи і танцівники ускладнюють прийоми та форми, продовжуючи розвивати традиції.

Популярні танці з барабанами, віялами, шаблями (жіночі), танець ченців, граціозно-величний придворний танець квітів, класичні мініатюри «Соловей», «Фенікс», «Збирання півоній», танець лева та інші.

Національно-самобутні реалістичні народні танці, що виконувалися народними акторами, музикантами і танцюристами (кванде), на відміну від придворних насичені емоціями, енергією, віртуозними візерунками – стрибками, акробатичними рухами [3, с. 134].

Що стосується традиційного танцю, то в ньому помітно проявлявся вплив конфуціанства і буддизму. Конфуціанство досить часто справляло пригнічуючий вплив на танець, у той час як буддизм допускав терпиміше і ліберальніше ставлення, що видно з прикладів красивих придворних танців, а також багатьох шаманських танців, пов'язаних із поминанням померлих.

Більшість танцювальних рухів, що супроводжують конфуціанський обряд, лаконічні та урочисті. 64 танцівника (чоловіки, розташовані у вісім рядів) повільно схиляються в такт музиці, роблячи уклін, під час сучасного виконання конфуціанського обряду. Церемонія, що виконується на честь 20 правителів династії Чосон, відрізняється більшою різноманітністю рухів, окрім урочистих уклонів, танцівники (також вісім рядів по вісім чоловіків), одягнені в пухкі одязі пурпурного кольору, роблять рухи руками, що описують коло, і піднімають ноги.

Придворний танець розвивається більш вільно в період розширення буддизму, аніж в ті роки, коли домінувало конфуціанство. В цей період танцівниці в яскравих костюмах, на фоні декорацій виконували складні придворні танці. Виконувалися також танці, зміст яких був у зверненні до Будди дозволити душам поглинути в нірвану. Вони включають Танець метеликів, що виконують буддійські монахині, Танець з цимбалами, у виконанні монахів та чоловічий сольний танець з барабанами [2, с. 59].

Корейські танці виконують у пишних та барвистих національних костюмах (ханбок), сцену прикрашають мальовничими декораціями. Основний одяг артистів (і чоловіків, і жінок) – халати, з під-яких видно лише ступні. У такому вбранні людина перетворюється на фантастичну квітку або екзотичного птаха. Більшість костюмів, в яких виконувалися придворні танці, закривають все тіло. Ноги сховані під широкими сукнями та спідницями. Танцівники не демонстрували вільні атлетичні рухи рук та ніг, або високі стрибки. Красота цих танців лежить в тонкій виразності поз та жестів, м'якості та плавності рухів та постійній духовній напрузі [4, с. 283].

У наш час добре відомими є всього декілька із 56 придворних танців, що колись існували. До відомих належать Чойонму (та-

нець в масці), Хакму (танець лелеки) і Чуненчжон (танець соловейка, який співає навесні. Усім цим танцям було надано статус «скарбниці духовної культури», а професійні виконавці цих танців мають звання «людина – скарбниця культури», що є найвищим званням серед тих, що присуджуються майстрам традиційних мистецтв і ремесел.

Розвиток сучасного танцю в Кореї пов'язаний в основному з іменами Чо Тхак Вона і Чхве Син Хі, які активно працювали в період японського колоніального правління. Корейці почали їздити за кордон, щоб навчатись танцю, вже в ХХ столітті. Повертаючись додому, вони привозили із собою нову танцювальну техніку. Після звільнення країни, у 1950 р. було створено Сеульську балетну трупу – перший професійний колектив класичного і сучасного танцю. Балетна техніка сьогодні продовжує сильно впливати на більшість корейських танцівників. В країні створено багато шкіл та колективів сучасного танцю, в тому числі і школа, що використовує техніку Марти Грехем. Новіші та найбільш яскраві напрямки сучасного корейського танцю – це поєднання нових стилістичних засобів з традиційними танцювальними рухами, що дозволяють створювати новаторський і при цьому самобутній корейський танець [2, с. 61].

Імена корейських танцівників стали відомі за кордоном. Прикладом є Кім Чжувон, яка 14 років тому була прийнята в трупу Корейського Національного балету. В 2006 р. вона отримала нагороду – премію «Бенуа де ла данс» в номінації «краща балерина». Ця нагорода є не тільки особистим досягненням Кім Чжувон, солістки Корейського Національного балету, але також і великою, знаменною подією для всього корейського балету і корейського мистецтва.

Кім Чжувон стала другою корейською балериною-лауреаткою премії «Бенуа де ла данс», першою ж була балерина Кан Сучжин – солістка Штутгартського балету (Німеччина), що отримала цей приз в 1999 р.

Після 2000 р. кількість корейських танцівників, які працюють за кордоном, стало швидко зростати, розширювалася й географія їхньої діяльності. Деяким корейцям вдалося стати провідними танцівниками відомих балетних труп, інші ж танцювали в невеликих

театрах, але й вони отримували там головні партії.

Корейські артисти балету з успіхом виступають не лише в східній, але й в західній Європі. В трупі Шведської Королівської опери танцює Чон Инсон. Провідні артисти Корейського національного балету 90-х років – Кім Війон та Кім Йонголь – також виступали в провідних балетних трупах Європи (Державний балет Нідерландів та «Опера де Парі»), Оо Донхен – в Канадському державному балеті, Квак Гюдон – в балетній трупі «Невада».

В самій Кореї стали частіше проводитися міжнародні танцювальні конкурси, розширився обмін танцювальними колективами, провідні закордонні трупи та ансамблі стали регулярно виступати в Кореї. Прикладом може бути Восьмий Сеульський міжнародний фестиваль танцю «SIDance», що проходив у 2005 році. Корейські танцівники представили на фестивалі спеціальні програми «Сучасний корейський танець у виконанні молодих артистів» і «Традиційні танці в масках у виконанні віртуозів». Обидві ці вистави набули великого успіху ще й тому, що багато з традиційних корейських танців уходять коріннями до буддистських обрядових танців. Другу виставу представляв ансамбль, що складався з шістьох справжніх майстрів традиційного корейського танцю, кожному з яких вже виконалось більше 80 років (художній керівник Лі Менбан).

В останні роки нові заходи, подібні до Фестивалю сучасного танцю і Сеульського фестивалю сценічного мистецтва, внесли різноманітність в хореографічне життя Кореї. Але міжнародний фестиваль танцю «SIDance» залишається самим яскравим з них. «SIDance» шукає шляхи для підвищення свого авторитету в умілому поєднанні популярного та елітарного мистецтва, завдяки чому розширюються і кордони творчості для більшості корейських хореографів і танцівників [5, с. 54-56].

Висновки. Традиційне хореографічне мистецтво Кореї є самобутнім явищем, яке не можливо сплутати з танцювальним мистецтвом сусідніх країн – Японії та Китаю, незважаючи на той вплив, що вони мали на культуру Кореї в певні історичні періоди. Корейський

народ зміг зберегти особливий колорит власних танців, що становлять для митців та шанувальників хореографічного мистецтва великий інтерес. Навіть сучасні напрямки корейського танцю являють собою поєднання нових стилістичних засобів з традиційними танцювальними рухами, що дозволяють створювати новаторський і при цьому самобутній корейський танець.

Корейці, які мешкають на території України, старанно відроджують власну культуру, репрезентуючи її надбання на різноманітних фестивалях народного мистецтва, найвідомішим з яких є Всеукраїнський фестиваль «Кореяда». Такі заходи сприяють зміцненню діалогу української і корейської культури, а також вікових культурних надбань української поліетнічної спільноти. Адже, відомо, що злагоджена життєдіяльність у полікультурному середовищі неможлива без шанобливого ставлення і поваги одного народу до іншого, визнання культурної самобутності та ідентичності кожного. Це стосується не тільки нашої країни, але й усієї міжнародної спільноти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Разом у Розмаїті. Культурно-мистецькі заходи і діяльність національних товариств. [Електронний ресурс]. / Офіційний сайт Міністерства культури України – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua>.
2. Добро пожаловать в республику Корея // Кореяская служба информации. Сеул. Республика Корея. – 2001г. – 105 с.
3. Республика Корея. Цифры і факты. // Кореяская служба информации. Сеул, Чонногу, Сечжонно, 82-1, Республика Корея. – 2001. – 220 с.
4. Медвідь Т.А. Развитие музыкально-хореографической культуры корейцев // Трансформационные процессы в современной украинской культуре: мат. всеукр. наук. - теоретич. конф. : 19-20 квітня 2007р., Київ / Т.А.Медвідь. – К.: Видавн. центр «КНУКіМ», 2007. – С. 282-285.
5. KOREANA: корейское искусство и культура. – 2006. – №1. – С. 54-56.